

Diarienummer Fi2020/00655/S2

Motala, 2020-05-04

REMISSYTTRANDE

Till Finansdepartementet

Från BELC (Branschföreningen för Elektroniska cigaretter, fd Vape Sweden)

Datum 04 maj 2020

Saken Yttrande över Finansdepartementets Beskattning av högkoncentrerade e-vätskor

Branschorganisationen för Elektroniska Cigaretter (BELC), tidigare Vape Sweden, organiserar företag som verkar inom branschen för e-cigaretter och e-vätskor. Företagen är små till medelstora och är utspridda över hela Sverige. Vissa driver både webbförsäljning och fysiska butiker medan vissa enbart driver handel mellan företag.

BELC har fått möjlighet att yttra sig angående en lagändring som möjliggör beskattning av så kallade högkoncentrerade nikotinvätskor, samt en föreslagen skatt på 4000 kr/l för dessa vätskor.

BELC anser att förslaget har stora brister och att en beskattning av det här slaget bör föregås av en noggrann utredning baserad på evidens, inte på antaganden. Finansdepartementet har inte gjort en trovärdig konsekvensanalys och inte beaktat den forskning som finns på området. Utifrån våra bedömningar kommer den skatteintäkt som departementet räknar med att få in genom punktskatten bli mycket lägre än beräknat och samtidigt orsaka både folkhälsa och svenskt näringsliv stor skada.

BELC anser istället att det är mer rimligt att **samtliga nikotinhaltiga e-vätskor** beskattas **likvärdigt enligt Lag (2018:696) om skatt på vissa nikotinhaltiga produkter**. BELC tillstyrker förslaget om ändring av undantaget från beskattning av akut toxiska vätskor, men avstyrker att vissa vätskor skall definieras som högkoncentrerade och beskattas annorlunda än andra nikotinhaltiga vätskor.

Vi motiverar vårt ställningstagande i följande dokument.

Vi hoppas våra gemensamma erfarenheter ger lite bättre insikt i hur en kraftigt höjd skatt på högkoncentrerade nikotinvätskor påverkar oss, våra kunder och folkhälsan i Sverige.

Några ord om e-cigarett och det rådande läget

I skrivande stund drabbas tusentals svenskar av sjukdomen COVID-19 efter att ha smittats av coronavirus. Rökare som lider av rökningens följsjukdomar riskerar att drabbas extra hårt. E-cigarett har visat sig vara ett av de mest effektiva sätten att sluta röka. Även om de långsiktiga hälsoeffekterna inte är helt klarlagda, så vet vi att ångan från e-cigarett varken avger **kolmonoxid eller tjära**: de komponenter i tobaksrök som orsakar de allra flesta av de sjukdomar som drabbar rökare. Det gäller i synnerhet sjukdomar som KOL och hjärt-kärlsjukdomar, som potentiellt försvårar utgången vid COVID-19. Finansdepartementet vill med en höjd punktskatt göra det mindre attraktivt för rökare att byta cigaretterna mot e-cigarett. Vi riskerar att slarva bort en effektiv metod att sluta röka, mitt under en brinnande pandemi. Det är inte bara olustigt. Det är hälsovådligt.

Om Sverige ska uppfylla målet om att få ner andelen rökare till 5 procent 2025 krävs en bättre strategi än höga skatter. Morötter istället för hot, uppmuntran istället för bestraffning. Istället för att luta sig mot traditionella metoder, som i sig har låg framgång (och kostar mycket), borde regeringen tillsammans med myndigheterna utforska andra vägar. I länder som Storbritannien och Nya Zeeland satsar man på forskning om e-cigarett och använder metoden, hand i hand med traditionella metoder, för att kraftigt minska antalet rökare. Och de lyckas. I Storbritannien har andelen rökare minskat med 2 miljoner sedan 2011. En evidensbaserad attityd från myndigheternas sida har gjort e-cigarett till en del av framgången.

BELCs synpunkter angående beskattning av högkoncentrerad nikotinvätska

1. Smaksatt högkoncentrerad nikotinvätska används idag primärt som en instegsprodukt av rökare som söker ett hälsosammare alternativ till cigaretter. Om priset avskräcker, samtidigt som tillgängligheten minskar, drabbar det en grupp som behöver **uppmuntran** att bryta vanor, **inte hinder**. Det drabbar i synnerhet de näringsidkare som endast lever på handel med e-cigaretter. Samtidigt visar forskning att ett ökat pris på e-vätskor bara gynnar försäljningen av traditionella cigaretter.
2. En kraftigt höjd skatt på högkoncentrerad nikotin leder konsumenterna till ökad konsumtion av e-vätska. För att tillfredsställa behovet av nikotin kommer konsumenterna i allt större utsträckning att behöva höja effekten i sina e-cigaretter för att få önskad leverans av nikotin. Brittisk forskning har kartlagt fenomenet och konstaterar att högre effekt producerar mer ånga och levererar mer nikotin per puff. Samtidigt ökar högre effekter risken för att oönskade kemiska reaktioner uppstår. Att genom en punktskatt leda konsumenter mot ett mer riskfyllt beteende är inte förenat med en ansvarsfull politik.
3. En högre punktskatt leder inte till ökade skatteintäkter, såsom departementet förutspår. Sannolikheten är stor att produkten fasas ut från marknaden utan att ge några skatteintäkter alls. Dessutom blir Sverige ensamt inom EU om att beskatta nikotinvätska olika beroende på koncentration. Detta i sig kommer att bidra till att produkten inte längre kommer att säljas i Sverige, utan importeras direkt av användarna istället. Med uteblivna skatteintäkter som följd.
4. Finansdepartementets motiv att införa en särskild skatt bygger på kraftigt överdrivna bedömningar om risker med högkoncentrerad nikotin. Skillnaden mellan högkoncentrerade och ej högkoncentrerade e-vätskor är 0,5% nikotin i koncentration om vi mäter den starkaste möjliga styrkan (20 mg/ml). Antalet förgiftningstillbud hos Giftinformationscentralen på grund av e-vätskor utgör inte ens 0,1% av det totala antalet tillbud. Tillbudet har dessutom minskat de senaste åren. Att höja skatten på en produkt som har en så låg skaderisk är inte motiverat. Andra nikotinhaltiga produkter på marknaden innehåller 200-300% mer nikotin.

Varför tycker vi så här?

1. Högre punktskatt leder till att färre slutar röka

Högre koncentrerade e-vätskor används i stor utsträckning av rökare som försöker vänja sig av med cigaretter, med hjälp av en e-cigarett. Det är helt enkelt en inestegsprodukt och används som ett försök till att sluta röka.

Genom en särskild hög punktskatt kommer tillgången på högre koncentrerade e-vätskor att minska kraftigt på den svenska marknaden. Om priset på kvarvarande produkter dessutom höjs kraftigt så kommer den grupp som har störst behov av hög nikotinhalt, det vill säga nuvarande rökare, att tveka inför alternativet e-cigaretter.

Detta påverkar givetvis de näringsidkare som enbart säljer dessa produkter och enligt en studie som nyligen genomfördes i USA leder beskattning av e-vätska till inte bara minskad försäljning av e-cigaretter. Det leder även till **ökad försäljning av vanliga cigaretter** i motsvarande mängd.

2. Högre skatt leder inte till säkrare produkter - det leder till ökad konsumtion av e-vätska som i längden kan vara mer hälsovådlig.

Finansdepartementet har rätt på en punkt: En högre skatt på högre koncentrerade nikotinvätskor leder oundvikligen konsumenter och återförsäljare mot lägre nikotinhalt i e-vätskan. Men enligt vetenskapliga studier leder lägre nikotinhalt bara till att mer erfarna användare istället **höjer effekten på sin e-cigarett** för att producera mer ånga. På det sättet ökar de sitt intag av nikotin då de kompenserar lägre koncentration med större mängd, helt enkelt.

I länder där nikotinhalt inte regleras i e-vätskor, förekommer nikotinhalt från 30 - 70 mg/ml. De används ofta e-cigaretter med en uteffekt på ~ 8 watt, som producerar mycket små bloss och liknar mer liknar traditionella cigaretter.

I EU där dessa starkare e-vätskor inte finns att tillgå säljs i regel apparater med effekter upp till 220 watt. Dessa producerar en större mängd ånga som också är mer upphettad. På det viset får användaren mer nikotin per bloss genom ökad konsumtion.

Men högre effekter påverkar potentiellt säkerheten, då fler oförutsägbara kemiska reaktioner sker vid högre upphettning av vätskan. Det handlar framför allt om koncentrationen av **aldehyder**; potentiellt cancerogena ämnen som uppstår vid upphettning av glycerin. **Ju högre effekt, desto högre koncentrationer.** Även om koncentrationen av aldehyder i ångan, **i alla lägen**, är betydligt lägre än koncentrationen av aldehyder i cigaretttrök (mindre än 5 procent enligt Brittiska läkarsamfundet, Royal College of Physicians) så menar forskare att detta är en **onödig riskfaktor** som kan undvikas.

Argumentet att "lägre nikotinhalt i e-vätska leder till bättre folkhälsa" har alltså inget stöd i oberoende forskning. Det bygger på en förenklad syn på nikotin som det ett skadebärande ämne, oavsett leveransmetod. Resultatet blir snarare motsatsen till vad punktskatten ska åstadkomma: **större risker och i längden sämre folkhälsa.**

3. Finansdepartementets analys bygger på en rad felaktiga antaganden. Högre skatt leder inte till ökade skatteintäkter - det leder bara till att högkoncentrerad nikotin försvinner från marknaden eller ersätts med privatimport.

En stor del av e-juicen som säljs idag är i grunden nikotinfri. Den innehåller vegetabiliskt glycerin, propylenglykol och en liten mängd smakämnen. Behållaren och dess innehåll är anpassat för att användaren skall kunna tillsätta nikotin separat, om denne så önskar. På det viset kan användaren i större utsträckning själv ta kontrollen över sitt nikotinbehov och enkelt trappa ner sin konsumtion av nikotin genom att gradvis tillsätta lite mindre nikotinvätska i sin e-juice.

Som standard används en nikotinshot med 18mg/ml (smaklös högkoncentrerad nikotinvätska) och smakbasen är anpassad efter detta. Anledningen till att nikotinshotten används på det här sättet är att den är billig. Om Finansdepartementets förslag går igenom är sannolikheten stor att tillverkarna (och kunderna) väljer att ändra

smakbasens sammansättning och förpackning för att fungera likadant med en nikotinshot på 14,8 mg/ml.

Det betyder att den föreslagna skatten på 4000 kr/l skulle bli obetydlig för skatteintäkterna. Den kommer, i bästa fall, att **bli mycket lägre** än det departementet förutspår. Konsekvensen blir att dagens vaneanvändare inte påverkas alls då produktens utformning anpassas för att kringgå den ökade skatten. Däremot leder det till att instegsprodukten (färdigblandade e-juicer med högre koncentration) som är viktig för att få rökare att lyckas avvänja sig från traditionella cigaretter fasas ur helt och på det viset leder till ett ökat användande av traditionella cigaretter.

4. Flera otydliga och osäkra påståenden i Finansdepartementets Promemoria

Förutom ovanstående så vill BELC direkt bemöta några av de uttalanden som Finansdepartementet gör i sin promemoria. I synnerhet de som bygger på gravt överdrivna tolkningar av risker och ytterst osäkra konsekvensanalyser.

Finansdepartementet skriver:

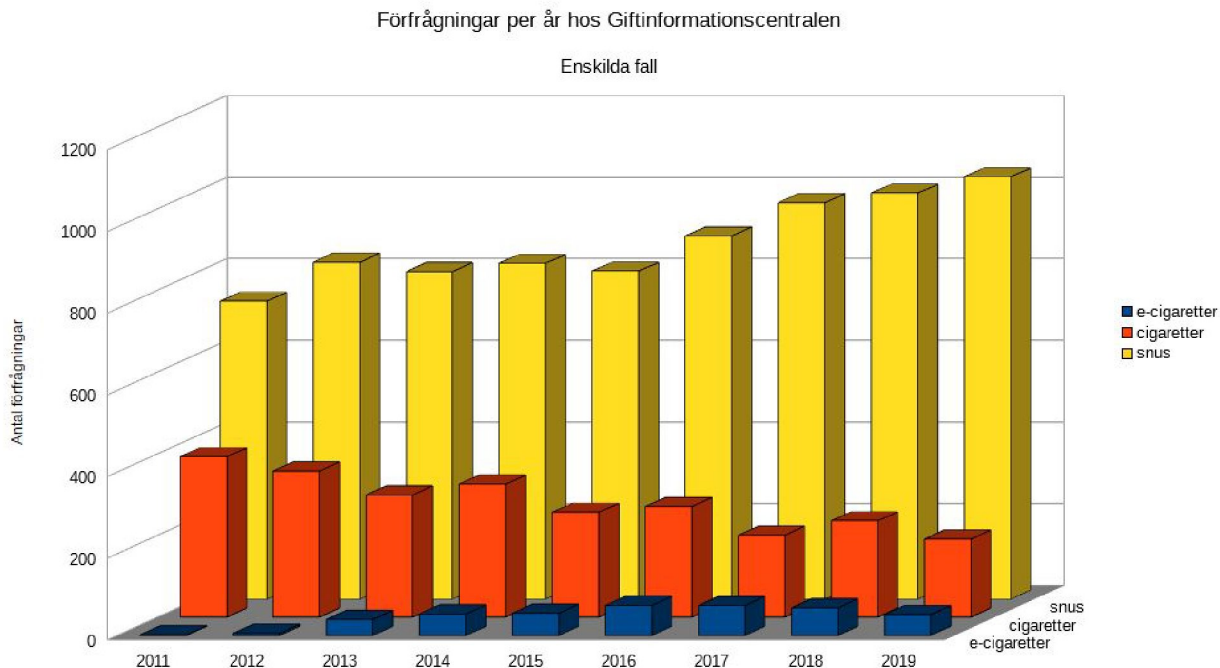
“Kemikalieinspektionen har i sin hemställan angivit att hanteringen av e-vätskor i hemmet ofta är orsak till att det sker olyckor och att de flesta av olyckorna sker i samband med att e-vätskor blandas och fylls på i påfyllningsbehållarna. Det är ofta barn som får tag på flaskorna och dricker e-vätskan, vilket i allvarliga fall kan leda till kramper och påverkan på andning och blodcirkulation. Enligt Giftinformationscentralen kan det innebära livsfara om vätskan innehåller en hög halt nikotin.”

BELC: Giftinformationscentralen kontaktades under 2018 om **67 potentiella (ej bekräftade) förgiftningstillbud där e-cigaretter eller e-vätska har varit inblandat.** För att jämföra så fick under 2018 Giftinformationscentralen 93 416 samtal, där 84 737 var fall av akuta tillbud/förgiftningar hos människor. Att det ofta är barn som är drabbade är inte ovanligt – av de samtal som rörde förgiftningstillbud år 2018 rörde 29 026 fall barn under 10 år. Det är vanligt att barn stoppar i sig diverse hushållskemikalier och mediciner. Att barn i alla tider har stoppat i sig hälsovådliga ämnen är beklagligt, men att **0,079% av samtalen berörde e-cigarettprodukter** (utan någon efterföljande utredning kring eventuellt vårdbehov) återspeglar snarare konsumenternas ökade kunskap kring möjliga hälsofaror vid förtäring och motiverar i sig inte en övergripande åtgärd i form av ökad beskattning.

E-vätskor har till skillnad från andra nikotinhaltiga produkter på marknaden stränga krav på barnsäkra förpackningar, tydliga varningsmärken och informationsblad. Samtliga vätskor har alltså uppmaningar att man skall kontakta giftinformationscentralen vid misstanke om förtäring på förpackningen eller dess informationsblad, vilket bör resultera i att produkten blir överrepresenterad i samtal till Giftinformationscentralen. Vi kan tydligt se att så inte är fallet: antalet tillbud hos Giftinformationscentralen för e-cigarett sjunker, det rör sig alltså inte om en stigande trend. Samtidigt ökar antalet tillbud för t ex snus.

Enskilda fall, anmälda till Giftinformationscentralen åren 2011-2019 för E-cigarett, cigaretter och snus:

	E-cigarett	cigaretter	snus
2011	1	393	729
2012	5	358	825
2013	39	299	802
2014	53	326	822
2015	54	257	803
2016	74	271	889
2017	73	201	971
2018	67	236	994
2019	51	191	1034

Finansdepartementet skriver:

“För att beräkna den offentligfinansiella effekten av ett införande av en skatt på e-vätskor med en nikotinkoncentration mellan 17–20 mg/ml med 4 000 kronor per liter krävs att konsumtionen av sådana e-vätskor kvantifieras. Eftersom det saknas offentlig statistik över användningen av sådana e-vätskor kan endast grova bedömningar göras.”

BELC: Om man sitter på begränsad kunskap inom ett område är det inte lämpligt att gå in och godtyckligt reglera eller beskatta baserat på rena spekulationer och lösa antaganden.

VapeSweden påpekade redan vid införandet av skatten att den var baserad på högst osäkra och direkt felaktiga påståenden som gick tvärtemot branschens samlade erfarenhet kring användares konsumtionsmönster.

Finansdepartementet har gjort grovt missvisande och felaktiga förenklingar kring teoretiska konverteringar av antalet cigaretter till motsvarande mängd e-vätska, utan att ta i åtanke modern forskning i området och viktiga faktorer som olika typer av e-vätskor och e-cigarett.

Finansdepartementet skriver:

De föreslagna reglerna gäller såväl för svenska som för utländska säljare vid försäljning på den svenska marknaden. De harmoniserade reglerna i tobaksproduktdirektivet om krav vid försäljning, såsom registrering vid gränsöverskridande distansförsäljning, innebär att det finns goda förutsättningar att kontrollera att beskattningen efterlevs även av utländska handlare. Förslaget bör därmed inte innebära någon förändring i konkurrenssituation mellan svenska och utländska säljare vid försäljning på den svenska marknaden.

BELC: Vi vet idag att en betydande del av handeln med e-cigarettvätskor sker via utlandet, där nikotinhaltiga vätskor säljs helt utan punktskatt till svenska konsumenter och att denna typ av privatimport växer för varje dag som går. Det är inte ovanligt att engelska sidor rekommenderas friskt på sociala medier och att dessa även erbjuder fri frakt vid vissa belopp till Sverige. Ofta säljs nikotinfria vätskor som man sedan kan tillsätta nikotinet själv i vid behov och vid denna typ av försäljning brukar nikotinet ingå helt gratis. För påfyllningsbehållare med enbart nikotinhaltig vätska utan smak (nikotinshots) finns ofta mycket fördelaktigt prissatta storpack att köpa.

Vid en kontroll av marknaden har Branschorganisationen upptäckt att hundratals webbplatser inom EU men utanför Sverige säljer nikotinhaltiga e-vätskor och e-cigaretter till svenska konsumenter. Vid förfrågan till Skatteverket klargjordes att **enbart 5 bolag** utanför Sverige har betalat in punktskatt för nikotin sedan skattens införande.

Majoriteten av utländska bolag som bedriver försäljning till svenska konsumenter har alltså varken registrerat sin verksamhet, de produkter de säljer, eller tagit ut punktskatt i enlighet med regelverket för EU:s punktskatteområde.

BELC är av åsikten att det är högst olämpligt att bestraffa den svenska branschen med ökade kostnader när problemen med oregistrerad utlandshandel är större än någonsin och i sig utgör ett stort hot mot branschen.

Den olagliga handeln med mycket högkoncentrerad (100-250 mg/ml) nikotinhaltig vätska har också ökat kraftigt och många sidor både inom och utanför EU säljer idag sådan vätska och även ren nikotin till konsumenter med diskret frakt och felmärkta förpackningar för att lättare kringgå regelverket. För strax under tusenlappen får en svensk konsument idag hem en liter vätska med nikotinkoncentrationen 200 mg/ml på ett par dagar från annat EU-land. Sådan illegal handel med akut toxiska produkter har blivit mycket populär bland konsumenter som vill spara pengar.

BELC:s förslag

Utifrån våra synpunkter föreslår Branschföreningen för Elektroniska cigaretter att en punktskatt på högkoncentrerad nikotinvätska åtminstone följer samma beskattning som **övrig nikotinvätska, det vill säga 2000 kr/l**. På det sättet kommer produkten att bli kvar på marknaden för de som behöver den mest. Det **genererar dessutom högre skatteintäkter** då beskattade produkter används naturligt av både konsumenter och företag. Produkterna blir även säkrare och gynnar på så sätt den långsiktiga folkhälsan. En mer genomtänkt beskattning uppmuntrar konsumenterna av nikotin att själva bli en del av kampen mot rökningen (och tobak).

Vi tror att det är nyckeln till ett **rökfritt Sverige 2025**.

Tack för ordet.

Branschföreningen för Elektroniska Cigaretter (fd Vape Sweden)
Ordförande Niklas Linder

Källor

E-cigarettor och rökning - hälsoeffekter

Royal College of Physicians - Nicotine without smoke

<https://www.rcplondon.ac.uk/projects/outputs/nicotine-without-smoke-tobacco-harm-reduction>

Brittiska myndigheter om minskad rökning sedan 2011

<https://publichealthmatters.blog.gov.uk/2018/07/03/turning-the-tide-on-tobacco-smoking-in-england-hits-a-new-low/>

Studier kring e-cigarettor vid rökavvänjning

A Randomized Trial of E-Cigarettes versus Nicotine-Replacement Therapy

<https://www.nejm.org/doi/10.1056/NEJMoa1808779>

Studie utförd i Nya Zeeland (The Lancet):

<https://www.documentcloud.org/documents/6394339-Vaping-Study.html>

Studie utförd i USA

https://www.acc.org/about-acc/press-releases/2020/03/30/09/47/e-cigarettes-more-effective-than-counseling-alone-for-smoking-cessation?fbclid=IwAR27lhqvWPmqp-BaGXM3Rhe4zk6mktvCk_jDM_sxLYJ8-q1ueK6gdibruT0

Beskattning och e-cigarettor

The Effects of E-Cigarette Taxes on E-Cigarette Prices and Tobacco Product Sales: Evidence from Retail Panel Data

Amerikansk studie om hur beskattning och restriktioner påverkar försäljningen av e-cigarettor kontra analoga cigarettor.

<https://www.nber.org/papers/w26724>

Om e-cigarettor, nikotinhalt och beteende

Self-titration by experienced e-cigarette users: blood nicotine delivery and subjective effects

<https://openresearch.lsbu.ac.uk/item/873z9>